

Medicina Fluminensis u vrtlogu časopisnog darvinizma

Muzur, Amir

Source / Izvornik: **Medicina Fluminensis : Medicina Fluminensis, 2014, 50., 433 - 438**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:184:894628>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-01**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Medicine - FMRI Repository](#)

Medicina Fluminensis u vrtlogu časopisnog darvinizma

Medicina Fluminensis in the maelstrom of journal darwinism

Amir Muzur

Sažetak. Pregledni članak problematizira novija stremljenja u hrvatskoj znanstvenoj politici, uključujući izmjene Zakona o znanstvenoj djelatnosti, novi Pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja i Kriterije sufinanciranja znanstvenih časopisa. Pritom cilj kritike nije obeshrabriti reformatore, već ukazati na mogućnosti prevladavanja nekih reformskih manjkavosti, uz konkretan prijedlog kompleksnijeg raslojavanja znanosti ovisne o državnom proračunu.

Ključne riječi: Hrvatska; znanstvena politika; znanstveni časopisi

Abstract. The present mini-review comments on some recent trends in Croatian scientific policies, including the changes of the Scientific Activity Act, the new Regulations on the Conditions of Advancing in Scientific Degree, and the new Criteria for Financing Scientific Journals. The aim of the exposed criticism, hereby, has not been to discourage the reformers, but to point out the possibilities to overcome some flows of the reforms. Advanced has been a more precise proposal of a more complex distinction within national-budget dependent scientific activity.

Key words: Croatia; Science Policy; Scientific Journals

Katedra za društvene i humanističke znanosti u medicini,
Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci,
Rijeka

Primljeno: 3. 9. 2014.
Prihvaćeno: 22. 9. 2014.

Dopisni autor:

Prof. dr. sc. Amir Muzur, dr. med.
Katedra za društvene i humanističke znanosti u medicini
Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci
Braće Branchetta 20, 51 000 Rijeka
e-mail: amir.muzur@medri.uniri.hr

<http://hrcak.srce.hr/medicina>

UVOD

Malotko je, izvan ili unutar tzv. akademske zajednice, spreman negirati nužnost reforme sustava znanosti u nas; pa ipak, zamisli o načinu reforme, kao i njenim ciljevima, uglavnom se bitno razlikuju (da ne govorimo da postoje i oni koji ih uopće ne artikuliraju, a navodno podržavaju ideju reforme). Među najvećim zagovornicima promjena bio je i donedavni zamjenik ministra znanosti, obrazovanja i sporta, Saša Zelenika, krug njegovih

Mogu li se publikacije doista smatrati temeljnim mjerilom vrijednosti znanstvene produkcije? Potencijal manipulacije parametrima poput čimbenika odjeka ili h-faktora i njihova ukalupljenost ne govore tome u prilog.

kolega iz Foruma za etičnost u znanosti, kao i skupina znanstvenika među kojima su i neki većeg kalibra od nacionalnog, poput Ivana Đikića ili Stipana Jonjića. Osim za izmjene Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (koje su srpnja 2013. stupile na snagu, a koje, između ostaloga, uvode stupanj „znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju” i ukidaju obvezatnost napredovanja), ova „Zelenikina grupa” zalagala se i za novi Pravilnik o uvjetima izbora u zvanja (stavljen izvan snage odlukom Ustavnog suda, dijelom zbog proceduralnih razloga: usvojene izmjene Zakona ionako traže novi pravilnik). No mala vrata, na koja su značajne i dalekosežne promjene u sustav znanosti već uvedene (doduše, također ne „glatko”), predstavljaju novi kriteriji državnog sufinanciranja znanstvenih časopisa, na djelu već treću godinu. Stručno povjerenstvo za izdavačku djelatnost Ministarstva, pod predsjedanjem Vlatka Silobričića (koji se za radikalne promjene kriterija financiranja časopisa zalagao još ranih 1990-ih), pak, nisu drugo doli oživotvorenje doktrine Matka i Ane Marušićevih, koji su „sječu” časopisa propagirali još u doba dok su postavljali na noge i uređivali *Croatian Medical Journal*. Koje su najvažnije postavke darvinizma koji nameću novi kriteriji financiranja časopisa, a u širem smislu i izmjene Zakona i novi, nesuđeni Pravilnik?

Prvo, baza znanstvenog pogona na razini države reducira se na nekolicinu tzv. izvrsnih, kao poslje-

dica „otpadanja” iz sustava „slabih” (Marušići koriste upravo tu, darvinističku, terminologiju)¹. Načelno, to izgleda ispravnom, racionalnom politikom (koja se, američki klišeizirano, poziva na „odgovornost prema poreznim obveznicima”, kao da je ta odgovornost jednoznačna): država tvrdi da nema dovoljno sredstava da sponzorira prosječnu i ispodprosječnu „znanost” pa redefiniira prioritete u skladu s prioritetima onih koji su dosad pokazali najveći uspjeh. Ukratko, oni koji izbere projekte, izborit će i dodatne poticaje i tako će se, spiralno, uspinjati, dok će ostali, bez projekata, prestati publicirati (osobito ako se ostvari prognoza Marušićevih da će troškovi publiciranja spasti na autore), prestati napredovati, prestati izdavati časopise i – propasti. Pritom se, međutim, zaboravlja da se jedino iz „široke baze” može regrutirati nove ljude, ideje i časopise: u pravilu, izvrsni odgajaju izvrsne, ali netko mora dobiti priliku da uđe u krug izvrsnosti. Ta, razvojna faza (posve neprofitabilna, dakako) mora biti ukalkulirana, kako u prosudbu časopisa (Silobričić je, doduše, doista i ugradio kompromisni članak u Kriterije), tako i u svaku drugu evaluaciju iza koje stoji državni novac (zapošljavanje, stipendiranje itd.). Premda bi ovakav darvinizam doista možda i mogao posljediti priželjkivanim ispadanjem iz sustava onih (brojnih) koji su dosad blefiranjem, persisterancijom i „dosjetkama” (uključujući nadopisivanja autora koji nisu ni znali za članak, računanje nekrologa kao znanstvenih radova itd.) osiguravali solidna fiksna primanja i akademske sinekure, sigurno je i da ćemo izgubiti stanovit intelektualni individualni i društveni potencijal (pa i nematerijalizirani proizvod tog potencijala) koji generira i garantira jedino dokolica u sjeni državnog mecenata.

Drugo, publikacije se prihvaćaju kao temeljno mjerilo znanstvene produkcije. S obzirom na to da je svima jasna mogućnost manipulacije čimbenicima odjeka² (cf. *San Francisco Declaration on Research Assessment*; da ne govorimo o famoznom h-faktoru), trebala bi svima biti jasna i relativnost prosudbe zasnovane na njima. Osim toga, unatoč suprotnoj tvrdnji Marušićevih¹, sigurno je da postoje teme koje ne zanimaju ili bitno manje zanimaju druge nego nas, stoga prirodnoznanstvene, biomedicinske i slične teme imaju bolju

prođu u svjetskim časopisima nego teme iz lokalne povijesti ili kulture. Dodatni problem publikacija je njihova ukalupljenost: simplificirana gramatika engleskog jezika (da ne govorimo koliko je ona simplificirana kada se radi o engleskom kao stranom jeziku), koja minimizira stilske vrednote (a koju naši „darvinisti“ toliko favoriziraju; da ne govorimo o činjenici da su zemlje s tzv. „znanstvene periferije“, u koje treba ubrojiti i Hrvatsku, prošle dug put afirmacije znanstvene književnosti na narodnom jeziku, da bi ga odjednom, i to dobrovoljno, zamijenile stranim jezikom), prezentiranje publikacija u strogo klišeiziranom obliku (od „uputa za autore“ do beskonačnih etičkih i stručnih standarda) – sve to podsjeća na jednu općenitiju urotu kojoj smo izloženi, na torturu obrazaca koje moramo ispunjavati u svakoj prilici (aplikacije, izvješća, publikacije itd.), a koja rezultira činjenicom da forma izjede vrijeme i sav sadržaj. S obzirom na to da je uobražavanje ove vrste, u smislu skrivanja obraza iza obrazine, najveći neprijatelj uobrazilje, čovjek ne može a da se ne zapita mora li baš i u znanosti, za koju je još John Eccles ustvrdio da je (Matku Marušiću unatoč) jedna od najsubjektivnijih ljudskih djelatnosti, biti tako?

Da bismo shvatili dimenzije zagovaranog odstupanja od izvorne motivacije objavljivanja, a možda i dobili ideju kako ga prevladati, nije naodmet podsjetiti se na razvojni put ideje znanstvenog publiciranja.

RAZVOJ MEDICINSKE PERIODIKE U SVIJETU³

Kada je, u moderno doba, dakle, u XVII. stoljeću, znanost počela poprimati kritičnije i dinamičnije konture, pojavila se i potreba da se radovi raznih autora, manje ili više formalizirani, objavljuju poput vijesti u posebnim, redovitim publikacijama. U početku su ove publikacije bile vrlo općenite i vezane uz znanstvene akademije, a tek naknadno su se počele odvajati prema granama znanosti i udruživanju znanstvenika i praktičara u profesionalne asocijacije koje su težile k vlastitim glasilima. Jedan od svakako najstarijih znanstvenih časopisa je *Atti della Reale Accademia dei Lincei*, koji se počeo objavljivati 1604. u Rimu. Francuska akademija počela je izdavati svoj časopis, *Le journal des savants*, 1665., iste godine kada i londonsko Kraljevsko društvo svoj (engl. *Philosophical*

Transactions of the Royal Society of London). U roku od samo nekoliko godina časopisi ove vrste osvanuli su i u Firenzi, Leipzigu, Frankfurtu i drugdje⁴. Akademija u Schweinfurtu, gradu u njemačkoj Donjoj Franačkoj, u početku je okupljala samo liječnike, pa je i časopis *Ephemeridae Academiae naturae curiosorum* objavljivao najviše radova iz područja medicine. Obiljem obrađenih medicinskih tema odlikovali su se i Leibnizova *Acta eruditorum* i *Giornale veneto dei letterati* (osnovan u Veneciji 1671.). Prvi časopis koji je u cijelosti bio posvećen medicini utemeljio je 1673. u Kopenhagenu, pod imenom *Acta medica et philosophica Hafniensia*, Thomas Bartholinus. Utjecajniiji časopis specijaliziran za medicinu bio je mjesečnik *Journal des découvertes en médecine*, pariškog kirurga Nicolasa Blégnija. I kopenhagenski i pariški časopis prestali su, međutim, izlaziti već nakon 5 do 7 godina. Krajem XVII. stoljeća u Parizu su se pojavili još i de Roqueov *Le journal de la médecine et observations des plus fameux medecins, chirurgiens et naturalistes de l'Europe, tirées des journaux des pays étrangers et des mémoires particuliers* i Brunetov *Journal de médecine*⁴.

U XVIII. stoljeću inicijativu u medicinskoj žurnalistici preuzimaju od Francuza Nijemci. Prvi njemački časopis specijaliziran za medicinu bio je *Acta medicorum Berolinensium*, osnovan 1717. s polugodišnjim ritmom izlaženja. Duskora se pojavio i časopis posvećen pretežito epidemiologiji (tromjesečnik *Sammlung von Natur- und Medizin wie auch hierzu gehörigen Kunst- und Literatur-Geschichten*), a među tridesetak drugih novopokrenutih časopisa bio je i von Hallerov *Göttingische Zeitungen von gelehrten Sachen* (1739., izlazeći dvaput tjedno), Baldingerov *Magazin für Ärzte* i *Medizinisches Journal* i drugi. Potkraj XVIII. stoljeća osniva se još, sada već specijaliziranih časopisa, među kojima i Richterova *Chirurgische Bibliothek*, Starkovljeva ginekološko-neonatološki *Archiv für die Geburtshilfe, Frauenzimmer- und neugeborene Kinder-Krankheiten*, Reilov *Archiv für die Physiologie* (1796.), Heckerov *Magazin für die pathologische Anatomie und Physiologie* i drugi⁷. Nekako istodobno pokreću se časopisi i u Engleskoj, od kojih su najvažniji *Medical Transactions of the College of Physicians of London*, *Annals of Medicine* (izvorno *Medical and Philo-*

sophical Commentaries) i dr⁵. U Italiji je, kao prvi medicinski časopis, pokrenut *Giornale di medicina* Pietra Orteschija u Veneciji 1763. U Firenzi Giovanni Targioni izdaje časopis *Raccolta dei opuscoli medico-pratici*, u Salzburgu izlazi *Salzburger medizinisch-chirurgische Zeitung*, u Sankt Peterburgu *Sankt-Peterburgskie vračebnije vedomosti*, u Bostonu *Medical Communications of the Massachusetts Medical Society*, a u New Yorku *Medical Repository*. Časopis *Medical Repository*, koji se smatra prvim medicinskim časopisom u SAD-u, izlazio je četiri puta godišnje, u razdoblju od 1797. do 1824., a svojom je zadaćom držao upoznavanje liječnika s najnovijim dostignućima znanosti, u širokom rasponu od meteorologije i kemije do medicine⁶.

Devetnaesto je stoljeće donijelo osnivanje novih časopisa, od kojih neki izlaze kontinuirano do današnjih dana. Takvi su utjecajni časopisi, primjerice, *Journal de physiologie* (pokrenut 1821.) i *Archives général de médecine* (1823.), njemački *Archiv für Anatomie, Physiologie und wissenschaftliche Medizin* (1834.), engleski *The Lancet* (1823.) i *British Medical Journal* (1857.), talijanski *Annali di medicina* (1802.) i *Gazzetta medica* (1842.), austrijski *Medizinische Jahrbücher des österreichischen Staates* (1811.) i *Wiener medizinische Wochenschrift* (1851.), američki *American Journal of Dental Science* (1839.), *Journal of the American Medical Association* (1883.) i drugi. Oko 1880. u Europi već izlazi 585 medicinskih časopisa, a u Americi 183. Samo u razdoblju između 1880. i 1895. godine osnovano je oko 4000 novih medicinskih časopisa⁴ (među kojima, primjerice, i hrvatski *Liječnički vjesnik* i čileanski mjesečnik *Revista medica de Chile*^{7,8}, koji još uvijek izlaze).

U XX., pak, stoljeću vodstvo po broju časopisa preuzima SAD, sa 630 medicinskih časopisa 1913. Za SAD-om slijede Austrija i Njemačka (461 časopis), Francuska, Engleska i druge zemlje. U prvih pedesetak godina u svijetu je izlazilo oko 13 tisuća različitih medicinskih časopisa. Kao posebna vrsta časopisa počela su u prvoj polovini XX. stoljeća u Skandinaviji izlaziti tzv. *Acta*, specijalizirajući se za pojedine medicinske grane i odlikujući se strogim kriterijima originalnosti⁴.

Druga polovina XX. stoljeća u čitavom je svijetu obilježena progresivnom specijalizacijom i sup-

specijalizacijom medicinskih časopisa. Ogromna produkcija i sve veći broj časopisa dovela je i do potrebe pokretanja listova koji će donositi sažete članke iz drugih časopisa, pa je tako, s tradicijom tzv. *Zentralblatta* u njemačkim zemljama XIX. stoljeća, nastala i amsterdamska *Excerpta medica*, a potom i druge baze.

Časopisi se sve češće izdaju u samo elektroničkom obliku, što doista pojeftinjuje proces (premda će i dobar internetski dizajn, lektura i redaktura uvijek koštati), ali, što je još važnije, olakšava, ubrzava i pojeftinjuje dostupnost informacija. Naravno, nestankom tiskovina (pa makar i samo znanstvenih) nestat će i dio kulture nalaženja neočekivanih i netraženih informacija ili novih tema (ali taj dio darvinisti ionako ne razumiju).

HRVATSKA MEDICINSKA PUBLICISTIKA

Prijencem stručne medicinske publicistike u Hrvatskoj smatra se *Medicina ruralis illiti Vrachtna ladanyszka* Jean-Batistea Lalangua iz 1776⁹. I prvi medicinski članci u Hrvatskoj počeli su se objavljivati u časopisima posvećenim širem tematskom dijapazonu i široj publici. Zadarski kirurg Ante Kuzmanić objavljivao ih je, tako, u *Zori dalmatinskoj* koju je i uređivao sredinom XIX. stoljeća, a poneki prilog iz medicine mogao se pročitati i u *Danici ilirskoj*, *Narodnim novinama* i drugdje. Prvi časopis potpuno posvećen medicini bio je *Slovinski prvenci o naravi i zdravlju*, pokrenut 1860. u Beču. Časopis je uređivao liječnik i filolog Đuro Augustinović (1816. – 1870.)¹⁰, uglavnom u zdravstveno-prosvjetiteljskom duhu. Sljedeće godine časopis nastavlja izlaziti u Rijeci, kamo se Augustinović preselio, i to pod imenom *Rvacki prvenci o naravi i zdravlju*, a već 1862. časopis se gasi ne doživjevši cjelovito treće godište¹¹.

Godine 1877. javljaju se i *Glasnik društva slavonskih liječnika* (mjesečnik pokrenut u Osijeku)¹² i *Liječnički vjesnik* kao mjesečno glasilo Zbora liječnika Kraljevine Hrvatske i Slavonije (časopis koji izlazi i danas, odlikujući se tako najdužim kontinuitetom u nas)¹³. Prve tri godine *Liječnički vjesnik* uređivao je Antun Schwarz, a poslije su se na uredničkom mjestu smjenjivali Rakovac, Fon i Šepić, ali je časopis tada već izlazio vrlo neredovito, propuštajući i čitava godišta (1882. i 1884.). Kasnije, u prvoj polovini XX. stoljeća, *Liječnički vjesnik* postaje glasilom

slovenskog društva liječnika, potom i Društva ljekara iz Banata, Bačke i Baranje¹⁴⁻¹⁶.

Prije Prvoga svjetskog rata u Hrvatskoj su pokrenuti i *Prijatelj slijepčev – list za promicanje uzgoja, obuke i inih probitaka slijepaca* (1890.), *Prijatelj slijepih i gluhonijemih – list za humanitarnu pedagogiju* (1893.), *Aesculap – farmaceutski časopis* (1897.), *Novi naraštaj – list za suzbijanje alkoholnih pića* (1902.), *Knapovac – časopis za njegovanje zdravlja po Kneippovu sustavu, te pouku i zabavu* (1904.), *Veterinarski vjesnik* (1906.), *Farmaceutski vjesnik* (1907.), *Zentralblatt für Thalassotherapie, Klimatologie, Balneologie und verwandte Wissenszweige* (1909.) i *Novi život – list za bezalkoholnu kulturu* (1913.)^{4,13}.

U razdoblju između dvaju svjetskih ratova u Zagrebu su počeli izlaziti *Praktični liječnik* (1927.), *Veterinarski arhiv* (1931.), *Folia stomatologica* (1937.), *Radiološki glasnik* (1937.), *Arhiv za kemiju i farmaciju* (1938.), *Apotekarski vjesnik* (1940.) i *Vjesnik ljekarnika* (1941.). U vrijeme Drugog svjetskog rata, na teritoriju NDH-a pokrenut je *Hrvatski farmaceutski vjesnik* (1942.), a pod vlašću NOV-a još nekoliko periodičkih edicija jednako kratkog daha. U prvih desetak godina nakon Drugog svjetskoga rata u Hrvatskoj je pokrenuto petnaest medicinskih časopisa (*Zaštita zdravlja*, 1945.; *Farmaceutski glasnik*, 1945.; *Glasnik biološke sekcije Hrvatskog prirodoslovnog društva*, 1947.; *Medicinar*, 1947.; *Zdravstvene novine*, 1948.; *Medika*, 1948.; *Arhiv za higijenu rada i toksikologiju*, 1950.; *Neuropshijatrija*, 1953.; *Primaljski vjesnik*, 1953.; *Radovi Medicinskog fakulteta u Zagrebu*, 1953.; *Socijalna misao*, 1954.; *Saopćenja (Pliva)*, 1954.; *Bilten radova o transfuziji*, 1956. i dr.).

Danas u Hrvatskoj izlazi oko 340 znanstvenih časopisa (barem ako je suditi prema portalu Hrcak): oko 2000. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (su)financiralo je njih 223, a u 2013. njih 178¹⁷.

ČTO DJELAC?

Publiciranje je, dakle, pokrenuto s intencijom komunikacije među znanstvenicima, provjere ideja i diskusije, radi izvješćivanja stručne i šire javnosti o rezultatima. U razmatranom časopisnom darvinizmu (koji, naravno, nije hrvatski specifikum), publiciranje postaje sredstvom stjecanja materijalne koristi.

Osim toga, širina tema i raznolikost vrsta časopisa koji su u hrvatskoj tradiciji prisutni gotovo stoljeće i pol, predstavlja baštinu o čijem olakom dokidanju valja dobro razmisliti. Komercijalizacija znanosti i objavljivanje pod ucjenom (obustave) financiranja projekta dovelo je do hiperprodukcije beznačajnih „korektnih“ radova s jedne, odnosno plagiranih i povučenih članaka s druge strane, a klišeizacija visokog stupnja do hermetiziranja i odosadnjenja znanosti. Hrabrijim spekulativnim pristupima, koji propituju paradigmatičke vrijednosti, vrata boljih časopisa su zatvorena, da bi u tim istim časopisima mogli proći radovi koji, složeni po klišejima i regulama, objavljuju i besmislice (cf. Sokalovu psinu¹⁸).

A-znanost bila bi međunarodno kompetitivna i zasnovana na dokazima, B-znanost imala bi pretežito nacionalnu vrijednost, a C-znanost bila primarno okrenuta nastavi. Na taj bi se način postigao pravičniji sustav financiranja, ali bi se i u definiranju znanosti pripustile manje krute perspektive.

gme u kuhnovskom smislu, vrata boljih časopisa su zatvorena, da bi u tim istim časopisima mogli proći radovi koji, složeni po klišejima i regulama, objavljuju i besmislice (cf. Sokalovu psinu¹⁸).

No, ako su publikacije i publiciranje relativizirani kao prosudbeni alat, kako se može, uopće, vrednovati nečiji znanstveni prinos državi (radi definiranja prinosa državnog proračuna plaći i projektima tog „znanstvenika“)? Zalaganje Igora Čatića da temelj evaluacije znanstvenog prinosa budu ideje čini se teško kvantifikabilnim (osim ako se ne radi o u nas toliko rijetkim patentima). Premda je moguće da negdje već postoji model koji bi se dalo preslikati (a da nije darvinistički), vrijedilo bi razmisliti o podjeli na tri tipa bavljenja znanosti: nazovimo ih A, B i C (više radi razlikovanja nego hijerarhizacije). A-znanost bila bi međunarodno prepoznatljiva i kompetitivna, bez dimenzije lokalnog, regionalnog ili nacionalnog: A-znanstvenici financirali bi se projektno (iz državnih ili međunarodnih projekata), radili bi na državnim institutima (ne sveučilištima) ili u gospodarstvu, a publicirali bi u svjetski uglednim časopisima izdanim izvan Hrvatske. Za A-znanost vrijedila bi logika novog Zakona i Pravilnika o izboru (Kriteriji financiranja časopisa tu ne bi uopće trebali), dakle, doktrina Zelenika-Silobrčić-Marušić i praksa Đikić-Jonjić. (Ne bi trebalo čuditi ako se u ovoj

skupini nađe tek dvadesetak istraživačkih grupa u čitavoj Hrvatskoj, pretežito iz područja biomedicine, biotehnologije i prirodnih znanosti.) Logično bi bilo da država za A-znanost izdvaja najviše sredstava, odnosno da su primanja A-znanstvenika najveća (ali ne fiksna već isključivo ovisna o projektima). B-znanost bi bila manje kompetitivna: tematski je, primjerice, zanimljivija nacionalnim interesima nego ostatku svijeta, ili, ne rezultira „dinamičnim” publikacijama poput članaka već monografijama, ili, publicira na hrvatskom jeziku pa je stoga ograničena dometa, a moguće je i da se ne temelji samo na publikacijama, već na mentorstvima doktorata, organizaciji znanstvenih i stručnih skupova, pokretanju znanstvenih i stručnih časopisa, mobilizaciji (osnivanju ili vođenju) znanstvenih udruga i sl. Napokon, C-znanost bila bi nastavna znanost, dakle, održavanje nastave u visokoškolskom sustavu, pisanje udžbenika, populariziranje znanosti i s time povezane aktivnosti. Država bi financirala B-znanost i C-znanost (dakle, znanstvenike, časopise i projekte koji proi- zlaze iz njene djelatnosti) većim fiksnim i manjim varijabilnim dijelom, ukupno manje nego u A-znanosti. Netko bi, naravno, mogao prigovoriti da bavljenje znanostu pod „B”, a posebno „C”, uopće nije znanost: međutim, problem naše (Zapadne) civilizacije i jest što je prihvatila definiciju znanosti kao isključivo prikupljanje informacija na temelju dokaza (engl. *evidence based*¹⁹): znanost je, zapravo, prikupljanje i izgrađivanje ljudskog znanja na sve načine (dakle, i intuicijom, vjerom i spekulacijom²⁰) i po svojoj je prirodi sumnja, a nikada ultimativan dokaz.

Možda bi ovakvo raslojavanje znanosti, znanstvenika i znanstvenih časopisa pomoglo nahraniti ambiciozne vukove i sačuvati nacionalnu znanstvenu kozu za dugotrajnije muženje. Inače, prije- ti nam da se stara Faradayeva „Publish or perish” u nas realizira na najdoslovniji način...

Izjava o sukobu interesa: autor izjavljuje da ne postoji sukob interesa.

LITERATURA

1. Marušić M, Marušić A. Načela državne politike u vođenju i poticanju izvrsnosti znanstvenih časopisa. In: Vitale B (ed). Četiri stoljeća javnoga zdravstva i biomedicine u Hrvatskoj: mala zemlja duge medicinske tradicije u globalnoj medicini 21. stoljeća. Zagreb: Medicinska naklada/Akademija medicinskih znanosti Hrvatske, 2007; 354-65.
2. Seglen O. Why the impact factor of journals should not be used for evaluating research. *BMJ* 1997;314:498-502.
3. Muzur A. Kratka povijest tiskanih medicinskih znanstvenih časopisa. *Medicina* 2004;42:17-20.
4. Glesinger L. Časopisi, medicinski. In: Šerčer A (ed). Medicinska enciklopedija. Zagreb: Leksikografski zavod FNRJ, 1958:667-72.
5. Garrison F. The medical and scientific periodicals of the 17th and 18th centuries. *Bull Hist Med* 1934;2:285-343.
6. Kahn RJ, Kahn PG. The Medical Repository – the first US medical journal (1797-1824). *N Engl J Med* 1997;337: 1926-30.
7. Reyes H, Kauffmann R, Andresen M. One hundred and twenty-five years of continuous publication. *Rev Med Chil* 1997;125:133-4.
8. Goic A. Revista medica de Chile: A long and beautiful educational task. *Rev Med Chil* 1997;125:755-7.
9. Grmek MD. Hrvatska medicinska bibliografija, vol. 1. Zagreb: JAZU, 1955:14-5.
10. Fatović-Ferenčić S. The oldest Croatian medical journal. *CMJ* 2002;43:356-8.
11. Dugački V. Hrvatski prvenci o naravi i zdravlju – naš najstariji zdravstveni časopis. *Lijec Vjesn* 1977;99:94-6.
12. Dugački V. Društvo slavonskih liječnika u Osijeku i njegov časopis. *Lijec Vjesn* 1977;99:511-6.
13. Dugački V. Počeci medicinske periodike u Hrvatskoj. In: Dugački V (ed). Zbornik radova Trećeg simpozija iz povijesti znanosti „Prirodne znanosti i njihove primjene krajem 19. i početkom 20. stoljeća u Hrvatskoj”. Zagreb: JAZU, 1981;135-52.
14. Čačković M. Pedeset godišta „Liječničkog vjesnika”. *Lijec Vjesn* 1928;50:1527-71.
15. Forenbacher I. Osamdeset godina „Liječničkog vjesnika”. *Lijec Vjesn* 1958;80:627-34.
16. Belicica B. Liječnička udruženja i razvoj medicinske periodike s posebnim osvrtom na „Liječnički vjesnik”, glasilo Zbora liječnika Hrvatske (1877-1977). *Saopćenja* 1978;21:133-56.
17. Sambunjak D, Dugački V. Medicinski časopisi. In: Vitale B (ed). Četiri stoljeća javnoga zdravstva i biomedicine u Hrvatskoj: mala zemlja duge medicinske tradicije u globalnoj medicini 21. stoljeća. Zagreb: Medicinska naklada/Akademija medicinskih znanosti Hrvatske, 2007; 348-53.
18. Polšek D. Sokalova „psina”: nova metoda znanstvene prijave i njezina relevancija za sociologiju znanosti i kulture. *Društvena istraživanja* 1998;7:223-38.
19. Andel P, Fatović-Ferenčić S, Holubar K. „Evidence based medicine” – how it relates to knowledge, wisdom and serendipity. *Wien Klin Wochenschr* 2002;114:468-70.
20. Russell RJ. Bridging science and religion: why it must be done [Internet]. The Center for Theology and the Natural Sciences, Berkeley, CA, USA. [cited 2013 Sept 3] Available from: http://www.ctns.org/about_history.html.